

STORTINGET

Innst. 321 S

(2018–2019)

Innstilling til Stortinget
fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:106 S (2018–2019) og Dokument 8:117 S (2018–2019)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om to representantforslag som omhandler klimastreik for klimakutt og å innfri klimastreikernes krav

Til Stortinget

Bakgrunn

Komiteen behandler i innstillingen to representantforslag som omhandler klimastreik for klimakutt og å innfri klimastreikernes krav.

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Kari Elisabeth Kaski, Lars Haltbrekken, Arne Nævra, Mona Fagerås, Karin Andersen, Torgeir Knag Fylkesnes og Freddy André Øvstegård om klimastreik for klimakutt

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen sørge for at det ikke gis noen nye utvinningstillatelser til oljeselskapene i Norge.
2. Stortinget ber regjeringen øke Norges klimamål til en reduksjon på 60 pst. kutt innen 2030 sammenlignet med utslippene i 1990.
3. Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjettet for 2020 legge fram en plan med en årlig opptrapping av bistand fra Norge til klimareduserende tiltak og klimatilpasning i utviklingsland.
4. Stortinget ber regjeringen gjennomføre en konseptvalgutredning og etterfølgende ekstern kvalitetssikring for 3. rullebane på Gardermoen og andre store flyplassutbygginger, slik det gjøres for andre

store samferdselsprosjekt. Utredningen må blant annet se utbyggingen av 3. rullebane i lys av Norges klimamål og mål for bevaring av dyrket jord.

5. Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2019 utrede og foreslå å innføre et ungdomskort på kollektivtransport i Norge. Kortet skal gjelde for alle under 20 år.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Representantforslag fra stortingsrepresentant Une Bastholm om å innfri klimastreikernes krav

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen fra og med statsbudsjettet for 2020 utarbeide forslag til årlige sektorvise klimabudsjetter som forplikter norske myndigheter til å redusere klimautslippene fra norsk territorium med 60 prosent innen 2030 sammenlignet med 1990, og 95 prosent innen 2050.
2. Stortinget ber regjeringen umiddelbart stanse tildeiling og åpning av nye olje- og gassfelt på norsk sokkel og samtidig starte en gradvis og planmessig utfasing av petroleumsvirksomheten over en 15-årsperiode.
3. Stortinget ber regjeringen fremme et forslag om permanent vern mot petroleumsaktivitet i særlig verdifulle og sårbare havområder, som Lofoten, Vesterålen og Senja, iskantsonen, polarfronten i Barentshavet og Norskehavet, havområdet rundt Jan Mayen, Mørebankene, Iverryggen samt Skagerrak.
4. Stortinget ber regjeringen fra og med forslag til statsbudsjett for 2020 innføre en klimaprosent hvor opptil to prosent av nasjonalinntekten overføres

årlig fra oljefondet til klimatiltak i utviklingsland, for å bidra med Norges rettferdige andel av de globale klimakostnadene.

5. Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2020 fremme forslag om å overføre 65 mrd. kroner fra Statens pensjonsfond utland til FNs grønne klimafond.
6. Stortinget ber regjeringen utrede hva som er Norges rettferdige andel av de globale klimakostnadene, og i forslag til statsbudsjett for 2020 redegjøre for en modell for å fastsette årlige bidrag og for hvordan disse kan benyttes til klimatiltak i utviklingsland.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsmund Aukrust, Espen Barth Eide, Hege Haukeland Liadal, Else-May Botten Norderhus og Runar Sjøstad, fra Høyre, Liv Kari Eskeland, Stefan Heggelund, Aase Simonsen og Lene Westgaard-Halle, fra Fremskrittspartiet, Terje Halleland og Gisle Meininger Saudland, fra Senterpartiet, Sandra Borch og Ole André Myhrvold, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Haltbrekken, fra Venstre, lederen Ketil Kjenseth, fra Kristelig Folkeparti, Tore Storehaug, og fra Miljøpartiet De Grønne, Kristoffer Robin Haug, viser til Dokument 8:106 S (2018–2019) om klimastreik for klimakutt og Dokument 8:117 S (2018–2019) om å innfri klimastreikernes krav, og at disse forslagene vil bli behandlet samlet. Komiteen viser også til brev fra statsråd Ola Elvestuen datert 3. og 13. mai 2019. Brevene er vedlagt innstillingen.

Komiteen merket seg at elevstreiken den 22. mars 2019 mobiliserte mange. 40 000 elever deltok, inspirert av svenske Greta Thunbergs aksjonsform. I demonstrasjonen var det elever fra hele landet med ulike partipolitiske preferanser som samlet seg for å sette klima høyere på dagsordenen.

Komiteen viser til at organisasjonen Natur og Ungdom under demonstrasjonen leverte tre krav til politikere, og at det er disse kravene som er bakgrunnen for forslagene.

Komiteen mener klimaendringene er vår tids store utfordring, og at nåværende generasjoner er de siste som kan løse problemet. Det ansvaret må tas på alvor av folkevalgte politikere, næringsliv og sivilsamfunn. Med tanke på den store omstillingen Norge skal gjennom for å nå sine ambisiøse klimamål for 2030, understreker komiteen viktigheten av en høy klimabevisst-

het i befolkningen. Komiteen mener klimaendringene må håndteres i fellesskap, og at vi har store muligheter for dette i Norge. Vår politiske tradisjon om samarbeid for konsensusløsninger på tvers av partigrenser bør være en modell til etterfølgelse for å fortsatt sikre en ambisiøs klimapolitikk. På samme måte bør man se hen til det norske partssamarbeidet for å involvere de ulike sektorene i næringsliv og industri som skal kutte vesentlig i sine utslipp de neste elleve årene. Komiteen mener det er gjennom felles løsninger og samarbeid klimaproblemet kan løses effektivt og rettferdig.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at klimakrisen er den største utfordringen vi står foran, og at det i realiteten er en nasjonal og global nødssituasjon.

Komiteen viser til at selv om fattige land som har bidratt minst til klimakrisen vil måtte leve med de største konsekvensene, vil klimakrisen også påvirke Norge, noe vi blant annet så ved fjorårets tørkesommer. Komiteen viser videre til at Norge står i en unik posisjon i verden til å klare en omstilling til et nullutslippssamfunn. Det krever en ambisiøs politikk for å kutte utslipp av klimagasser og finne nye løsninger for å bygge samfunnet.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Miljøpartiet De Grønne, viser til at Stortinget to ganger tidligere har samlet seg om et klimaforlik for sammen å sørge for økte utslippskutt og langsiktighet i klimapolitikken. Begge disse klimaforlikene har utløst ny handling som har vært svært viktig. Det første klimaforliket fra 2008 førte til Norges innsats for bevaring av regnskog, mens det andre klimaforliket fra 2012 førte til forbud mot bruk av olje til oppvarming.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme med forslag til et nytt klimaforlik som kan danne grunnlag for et ambisiøst samarbeid om utslippskutt på tvers av partigrensene.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at det var ikke-sosialistisk side som tok klimaforliket fra 2012 i mer offensiv retning. Videre viser disse medlemmer også til klimaforliket som ble inngått i 2018, i forbindelse med behandlingen av St. Meld. 41 (2016–2017) Klimastrategi for 2030 –

norsk omstilling i europeisk samarbeid. Stortingets flertall var enige med regjeringens forslag om å koble norsk klimapolitikk opp mot EU, noe som gjør norsk klimapolitikk mer forpliktende og ambisiøs enn den noen gang har vært tidligere. Disse medlemmer viser til behandlingen av Prop. 94 S (2018–2019) Samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsakter som inngår i felles oppfyllelse med EU av utslippsmålet for 2030, som er oppfølgingen av stortingsflertallets enighet.

På bakgrunn av dette er disse medlemmer underende til forslaget fra Sosialistisk Venstreparti om at regjeringen skal legge frem et forslag om enda et nytt klimaforlik. Disse medlemmer anser dette for å være et forsøk på å dekke over den reelle klimapolitikken som føres av Norge, og at det er partistrategiske hensyn som ligger bak forslaget. Disse medlemmer mener klimasaken ikke har noe å tjene på en slik tilnærming. Videre vil disse medlemmer minne om at det, på grunn av klimaenigheten fra 2018, allerede er igangsatt et arbeid hvor nye tiltak utarbeides for at Norge skal nå sine klimamål, akkurat på samme måte som de foregående klimaforlikene førte til konkret politikk. Disse medlemmer mener forslaget fra Sosialistisk Venstreparti vil forsinke norsk klimapolitikk.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at regjeringen mangler en sammenhengende politikk når det i svarbrevet fra departementet på den ene side argumenteres med at olje og gass skal sikre velferdssamfunnet i et langsiktig perspektiv, samtidig som det argumenteres med at nettopp olje og gass vil komme til å miste sin verdi når verden skal nå målet om nullutslipp i 2050. Disse medlemmer viser til at de tillatelser som gis til oljeindustrien i dag, er felt som vil være i drift i 50–70 år. De vil altså bidra til store utslipp av klimagasser i år hvor utslippene skal nærme seg null. Dette viser at regjeringen i realiteten ikke mener at Norge, eller verden, skal nå sine klimamål for 2050.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser videre til at Sosialistisk Venstreparti i to omganger i denne stortingsperioden har fremmet to representantforslag med flere titalls forslag som vil kutte norske utslipp både nå og i årene framover. Disse medlemmer viser videre til at regjeringens klimapolitikk kun vil gi en reduksjon i utslippene på 11,5 pst. sammenlignet med 1990. Disse medlemmer viser til Granavolden-plattformen hvor målet er å kutte utslippene i ikke-kvotepliktig sektor med 45 pst. innen 2030, sammenlignet med 2005. Disse medlemmene viser til at uansett hvordan man regner, viser regnestykkene at regjeringen trenger hjelp til å nå sine egne klimamål. Disse medlemmer mener derfor det er uansvarlig av regjeringen

å gang på gang avvise et bredere samarbeid om klimapolitikken som kunne gitt raske og langvarige utslippskutt.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til behandlingen av Prop. 41 S (2018–2019) Plan for utbygging og drift av Johan Sverdrup-feltets andre byggetrinn og anlegg og drift av områdeløsning for kraft fra land til feltene Johan Sverdrup, Edvard Grieg, Ivar Aasen og Gina Krog, og i den forbindelse Innst. 240 S (2018–2019). I dette dokumentet har Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne felles merknader, der det blant annet står følgende:

«Disse medlemmer viser derfor til at kampen mot klimaendringene ikke bare er en miljøkamp, men også et fordelings spørsmål om hvem som skal få utvinne resterende ressurser. Norge er et rikt land som har tjent mye penger på å utvinne fossil olje og gass over flere tiår allerede. Etter disse medlemmers oppfatning står derfor ikke Norge fremst i køen når man skal vurdere hvordan det er rettferdig å fordele hvem som kan gjøre fossile investeringer i året som kommer.»

Dette er en anerkjennelse av at verden fremdeles vil trenge en viss andel av fossil energi fremover. Disse medlemmer er overrasket over at Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne her viser at det ikke er olje og gass de er imot, det er norsk olje og gass de er imot. Disse medlemmer viser til de krav norske myndigheter stiller til selskaper på norsk sokkel, som kraft-fra-land-løsningen er et eksempel på. Disse medlemmer er ukjente med tilsvarende krav i andre lands utvinning.

Videre viser disse medlemmer til den pågående diskusjonen i Europa om gassrøret Nord Stream 2, planlagt mellom Tyskland og Russland, og at det er viktig for flere europeiske land å ha Norge som en stabil gassleverandør. Dersom Sosialistisk Venstreparti mener alvor med at Europa skal kutte sin bruk av fossil energi, mener disse medlemmer at partiet bør revurdere sitt standpunkt om samarbeid om fornybar energi i Europa.

Disse medlemmer viser videre til at petroleumsforvaltningen skal skje innenfor forsvarlige rammer. Ved revidering av Forvaltningsplanen for Barentshavet og Lofoten vil regjeringen legge vekt på miljøfaglige råd i eller nær verdifulle og sårbare områder. Disse medlemmer viser til at det ikke vil åpnes for petroleumsvirksomhet, eller konsekvensutredning i henhold til petroleumsloven, i havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja i perioden 2017–2021, og det vil ikke iverksettes petroleumsvirksomhet ved Jan Mayen, iskanten, Skagerak eller på Mørefeltene.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til Paris-avtalen fra 2015 som slår fast at verden skal gjøre sitt ytterste for å holde den globale oppvarmingen til mellom 1,5 og 2 grader C. Det har gitt oss en ramme for mengden CO₂ vi kan forbrenne, et karbonbudsjett. Allerede i 2017 viste rapporten *The Sky's Limit Norway* at det finnes mer CO₂ i eksisterende fossile prosjekt enn vi kan brenne dersom vi skal nå målene i Paris-avtalen.

Disse medlemmer viser til at det ofte blir hevdet at det ikke vil ha noen klimaeffekt å slutte med olje- og gassproduksjon i Norge, og at andre land vil kompensere med høyere produksjon. Forskning viser at dette er feil. Nylig ble det offentliggjort en rapport av Katinka Holtmark i *Climate Policies in the Nordics – Nordic Economic Policy Review 2019* hvor det anslås at stans i oljeleting i Norge, og å begrense eksporten av olje fra Norge til det internasjonale markedet, vil ha en klar klimaeffekt.

Disse medlemmer er glad for at Høyre og Fremskrittspartiet i regjering ikke vil konsekvensutrede havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja, og at de som begrunnelse for dette henviser til at petroleumsforvaltningen skal skje innenfor forsvarlige rammer. Disse medlemmer ser derfor fram til at også disse to partiene kommer til å gå mot oljevirkosomhet i disse sårbare områdene. Disse medlemmer ser også fram til at regjeringen ved revidering av Forvaltningsplanen for Barentshavet og Lofoten vil legge vekt på miljøfaglige råd. Disse medlemmer vil vise til at det i tilfelle vil være noe nytt for denne regjeringen, da den ikke har lyttet til noen av de miljøfaglige advarslene mot oljeboring i sårbare områder tidligere, ved utlysning av nye områder til oljeindustrien.

Disse medlemmer viser til at Norge har tjent enorme summer på olje og gass. Nettopp derfor er det også Norge som kan, og må, la sine olje- og gassreserver ligge. Dette har ungdommene som har streiket for klimaet, forstått.

Disse medlemmer vil på denne bakgrunn fremme følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det ikke gis noen nye lete- eller utvinningstillatelser til oljeselskaper i Norge.»

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen umiddelbart stanse tildeling og åpning av nye olje- og gassfelt på norsk sokkel og samtidig starte en gradvis og planmessig utfasing av petroleumsvirksomheten over en 15-årsperiode.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme et forslag om permanent vern mot petroleumsaktivitet i særlig verdifulle og sårbare havområder, som Lofoten, Vesterålen og Senja, iskantsonen, polarfronten i Barentshavet og Norskehavet, havområdet rundt Jan Mayen, Mørebankene, Iverryggen samt Skagerrak.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at FNs klimapanel i sin siste rapport har anslått at for å begrense oppvarmingen til maksimalt 1,5 grader C må de globale utslippene ned med opp mot 50 pst. innen 2030. Som et rikt land, med stort historisk ansvar for utslipp, må Norge sette et høyere mål på 60 pst. kutt innen 2030, sammenlignet med 1990-nivå.

Disse medlemmer vil derfor fremme følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen øke Norges klimamål til en reduksjon på 60 pst. kutt innen 2030 sammenlignet med utslippene i 1990 og komme med en plan for hvordan Norge skal ta disse kuttene innenlands, i løpet av første halvår 2020.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til forslagene om å heve norsk klimamål. Disse medlemmer viser til at regjeringen i Granavolden-plattformen allerede legger opp til å forsterke klimamålet for ikke-kvotepiktig sektor til 45 pst. kutt. Det understreker også intensjonen ved behandlingen av St. Meld. 41 (2016–2017) Klimastrategi for 2030 – norsk omstilling i europeisk samarbeid, nemlig at klimamålet med EU er et gulv, ikke et tak.

Disse medlemmer viser til at Norge skal melde inn et forsterket klimamål til FN i 2020. I tillegg jobber regjeringen for at EUs samlede ambisjonsnivå skal øke til 55 pst., og disse medlemmer påpeker hvor tett norsk klimapolitikk er knyttet til EU.

Videre vil disse medlemmer minne om at nasjonal talsperson i Miljøpartiet De Grønne, Arild Hermsstad, uttalte til VG den 30. mars 2019 at Miljøpartiet De Grønne ønsket å kutte utslippene med 65 pst. innen 2030, ikke 60 pst., slik Miljøpartiet De Grønne foreslår på Stortinget. Disse medlemmer er overrasket over at Miljøpartiet De Grønne i løpet av noen uker reduserer klimamålet sitt med fem prosentpoeng.

Disse medlemmer minner om at en nasjons klimamål ikke bør være gjenstand for utspillpolitikk der diverse utspill ikke henger sammen med det som reelt sett blir foreslått. Også klimapolitikken må være forutsigbar. Norge må ha et klimamål som er nødvendig,

samtidig som det økonomisk sett skal være mulig å gjennomføre.

Komiteen viser til at Norge har et historisk ansvar for å være med på å redusere utslipp også i andre land. Selv om Norge kun har 0,07 pst. av verdens befolkning, har vi likevel et ansvar, både på grunn av kapasitet og fordi det historisk sett har vært høye utslipp.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at selv om vi er 0,07 pst. av verdens befolkning, er vi ansvarlige for ca. 0,65 pst. av verdens totale klimagassutslipp om vi bruker beregninger gjort ved å bruke rammeverket «Climate Equity Reference Project» (CERP), som er utviklet av Stockholm Environment Institute og EcoEquity. Dette tilsier at Norge bør stå for kutt på 430 pst. av våre utslipp. Det innebærer at Norge må bidra mer til klimakutt i utviklingsland.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, mener derfor det må legges frem en plan med en årlig opptrapping av bistand til nettopp dette formålet, og at det må fremlegges i statsbudsjettet for 2020. På den bakgrunn fremmer flertallet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjettet for 2020 legge fram en plan med en årlig opptrapping av bistand fra Norge til utslippskutt og klimatilpasning i utviklingsland.»

«Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjettet for 2020 legge fram en plan med en årlig opptrapping av Norges bidrag til FN's grønne klimafond.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti mener Norge har et ansvar for å bidra til klimakutt nasjonalt og internasjonalt, både i Europa og i utviklingsland.

Disse medlemmer merker seg at Norge er en stor bidragsyter av klimafinansiering i utviklingsland. I 2017 ga Norge 4,8 mrd. kroner i klimafinansiering til utviklingsland. Videre påpeker disse medlemmer at regjeringen vil øke nivået på klimafinansiering i årene som kommer for å bidra til at utviklingslandene når målene i Paris-avtalen. Samtidig vil Det grønne klimafondet være hovedkanal for klimafinansiering under klimakonvensjonen, og disse medlemmer påpeker at bidraget til Det grønne klimafondet vil dobles i perioden 2020–2023. I tillegg er støtten til fornybar energi mer enn fordoblet fra 495 mill. kroner i 2017 til over 1,1 mrd. kroner i 2019.

Disse medlemmer ser positivt på den offentlige diskusjonen om hvorvidt landenes bidrag er tilstrekkelige, og viser til at 2019 er et år der økte ambisjoner står på dagsordenen. Norge skal være en pådriver for økte klimaambisjoner.

Disse medlemmer påpeker dermed at det allerede finnes en plan om høyere bidrag både til klimafinansiering og til fornybar energi. Disse medlemmer anser at forslaget fra Sosialistisk Venstreparti vil være en forsinkelse av det viktige klimaarbeidet. Man løser ikke klimaproblemet ved å gjenta seg selv i nye dokumenter.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at regjeringen Solberg kuttet bevilgningene til ren og fornybar energi i utviklingsland kraftig de 4 første årene etter at den tiltrådte. Flertallet viser til at de rød-grønne partiene foreslo en bevilgning på 1,407 mrd. kroner for statsbudsjettet 2014, noe som ble kuttet til 1,330 mrd. kroner i regjeringen Solbergs budsjett. Flertallet viser til at det ble kuttet videre i årene etter dette, ned til 470 mill. kroner i 2016 og 2017. Dette er kutt som har rammet sterkt. Flertallet viser til at selv med en dobling fra 2017 til 2019 ligger den blå-blå regjeringen langt under det de rød-grønne foreslo for 2014. Flertallet viser til at dersom takten i bevilgningene til ren og fornybar energi i utviklingsland hadde vært opprettholdt etter regjeringsskiftet i 2013, ville vi kunnet hjulpet langt flere fattige mennesker med å få tilgang til ren strøm og kuttet både utslipp av klimagasser og helseskadelig luftforurensning. Flertallet synes det er merkelig å påstå at forslag om økte bevilgninger til ren og fornybar energi og økt satsing på klimatilpasning i stedet for kutt i den samme satsingen, faktisk forsinker et viktig klimaarbeid. Det er vel snarere tvert imot.

Flertallet viser til at flere av landene som er utpekt som partnerland i utviklingspolitikken, planlegger å bygge en rekke kullkraftverk som til sammen vil gi nesten tre ganger Norges årlige utslipp hvis alle blir realisert. Flertallet mener regjeringen som en del av samarbeidet med disse landene bør utarbeide en pakke der en kombinasjon av økonomisk og faglig bistand, garantier og partnerskap med næringsliv og investorer gjøres tilgjengelig til utbygging av fornybar energi for å bidra til at planene om kullkraftverk skrotes.

Flertallet er enige i at Norge har et ansvar for å drive bistand. Flertallet viser til at folketallet i mange utviklingsland øker, og at en av norsk bistandspolitikks viktigste oppgaver er å motvirke sult. Flertallet ser at når mat blir et knapphetsgode, blir mulighetene for nasjonal selvforsyning tilsvarende viktigere for hvert enkelt land.

Flertallet viser til at landbruket er i en særstilling når det gjelder muligheter til å skape sysselsetting og økonomiske ringvirkninger for lokalsamfunn i de aller fattigste landene i verden. Flertallet vil videre vise til at Norge har betydelig kompetanse og velfungerende modeller for organisering i landbruket, noe utviklingspolitikken bør utnytte i mye større grad enn i dag. Flertallet viser til at Senterpartiet vil styrke «klimasmart» landbruk som en del av utviklings- og klimapolitikken. Flertallet fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen prioritere bistandstiltak som medvirker til et bærekraftig og klimasmart landbruk i utviklingsland, og komme tilbake til Stortinget med en plan for hvordan dette kan gjøres i forbindelse med statsbudsjettet for 2020.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne peker på at samtidig som vi står midt i en klimakrise, hvor et viktig tiltak er å få ned flytrafikken som har store klimagassutslipp, foreslår Avinor at det skal bygges en tredje rullebane på Gardermoen. Enda mer flytrafikk vil føre til økte klimagassutslipp og mer støy, og bygging av denne store rullebanen, med tilhørende etableringer og næringsvirksomhet, vil være en stor trussel mot matjord og naturområder. I strid med normal praksis for store samferdselsprosjekter planlegges en tredje rullebane på Gardermoen uten en konseptvalgutredning som ser utbyggingen i lys av Norges klimamål og mål for bevaring av dyrket jord.

På denne bakgrunn foreslår disse medlemmer følgende:

«Stortinget ber regjeringen gå imot en tredje rullebane på Oslo Lufthavn Gardermoen.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne mener at selv om utbyggingen er selvfinansierende, ivaretar slike utredninger også andre hensyn som det er viktig å få belyst. Disse medlemmer vil derfor fremme følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en konseptvalgutredning og etterfølgende ekstern kvalitets-sikring for en tredje rullebane på Gardermoen og andre store flyplassutbygginger, slik det gjøres for andre store samferdselsprosjekter. Utredningen må blant annet se utbyggingen av en tredje rullebane i lys av Norges klimamål og mål for bevaring av dyrket jord.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at utbygging av en tredje rullebane har vært behandlet av Stortinget flere ganger tidlige-

re, senest i Innst. 138 S (2018–2019) Nye tiltak og virkemidler for kutt i norske klimagassutslipp fram til 2020. Avinors vurdering av behovet for en tredje rullebane er basert på prognoser for fremtidig trafikkutvikling. Det er usikkert når behovet for en tredje rullebane vil oppstå, og det er dermed heller ikke fattet investeringsbeslutninger knyttet til en tredje rullebane. En eventuell utvidelse må også sees i sammenheng med den rivende teknologiske utviklingen vi ser i flysektoren, og Avinors mål om kommersielle elektriske fly i luften fra 2025.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at transport står for omtrent en fjerdedel av klimautslippene i Norge, og at en stor andel av dette er persontransport. Skal vi få til en storstilt endring av samfunnet er det viktig å legge til rette for at personer får gode vaner og gjør det billig å velge klimavennlige transportløsninger. Ungdom har ofte mindre penger enn andre, og de har sjelden tilgang på bil.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti peker på at Sosialistisk Venstreparti mange ganger har foreslått et rimelig månedskort for tog, buss og båt som gjelder for reiser i hele landet for alle under 20 år. Det kan ikke begrense seg kun til kollektivtransporten som er driftet av fylkeskommunene, men må også gjelde tog og båt og være i hele landet. Dette medlem mener derfor at den løsningen som finnes, må videreutvikles for å få et godt system for alle ungdommer i landet. På den bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med forslag til statsbudsjett for 2020 utrede og foreslå å innføre et ungdomskort på kollektivtransport i Norge. Kortet skal gjelde for alle under 20 år.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til ordningen med ungdomskort i lokal kollektivtransport, innført i 2002. Disse medlemmer viser til at fylkeskommunene har ansvar for å gi tilbud om ungdomskort, og at ordningen gjelder for ungdom mellom 16 og 19 år.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne mener det haster med å gjennomføre utslippskutt, og at dagens regjering ikke leverer politikk som kutter våre utslipp i tråd med Parisavtalen. Disse medlemmer viser til at det rødgrønne byrådet i Oslo gjennomfører politikk som kutter utslipp gjennom sektorvise klimabudsjetter, og mener at vi bør gjøre det samme på nasjonalt hold.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fra og med statsbudsjettet for 2020 utarbeide forslag til årlige sektorvise klimabudsjetter.»

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne viser til at Miljøpartiet De Grønne har stått i spissen for innføringen av klimaloven i Norge.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne mener klimaloven må forsterkes med krav om at Norge skal styres etter sektorvise klimabudsjetter som leverer på kuttmålene, slik det rød-grønne byrådet styrer Oslo kommune etter et klimabudsjett hvor utslippene skal reduseres med 95 pst. innen 2030 sammenlignet med 1990-nivå.

Disse medlemmer viser til at Oslo er blitt trukket frem som et internasjonalt klimaforbilde, og mener Norge bør ha en målsetting om det samme.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fra og med statsbudsjettet for 2020 utarbeide forslag til årlige sektorvise klimabudsjetter som forplikter norske myndigheter til å redusere klimautslippene fra norsk territorium med 60 pst. innen 2030 sammenlignet med 1990, og 95 pst. innen 2050.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti er glade for enigheten om klimaloven, initiert av partiene på ikke-sosialistisk side. Videre viser disse medlemmer til at Norge skal ha sektorvise ambisjoner som del av oppfølgingen av avtalen med EU, og at forhandlinger om dette er i gang med landbruk og fiskeri. For transport er ambisjonen 50 pst. kutt innen 2030. Samtidig merker disse medlemmer seg avtalen som skal inngås med EU, og at det i Prop. 94 S (2018–2019) står i følgende på side 9:

«Hver stats utslippsmål gjøres om til nasjonale utslippsbudsjett for hvert av årene i perioden 2021–2030.»

Disse medlemmer viser til at Norge internasjonalt regnes som et foregangsland i klimaarbeidet, noe som blant annet ble demonstrert under klimatoppmøtet i Katowice, da klima- og miljøminister Ola Elvestuen ledet de viktige sluttforhandlingene om hvordan landene skal informere om målene og hvordan de har tenkt å realisere dem.

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne viser til at klimastreikerne krever 65 mrd. kroner årlig til klimafinansiering i utviklingsland. Bakgrunnen for kravet er rapporten Norway's Fair Share of meeting the Paris Agreement» fra Stockholm Environment Institute. Rapporten utreder hva som er Norges rettfærdige andel av utslippskuttene som trengs for å begrense global oppvarming til 1,5 °C over førindustrielt nivå. I tillegg beregner rapporten Norges rettfærdige andel av kostnadene for at utviklingsland skal få tilpasse seg til et endret klima, som Paris-avtalen forplikter Norge til å bidra til. Andelen er beregnet ut ifra hvor mye klimagasser ulike land har sluppet ut fram til nå, og hvor stor økonomisk kapasitet de har til å bidra med løsningsene på klimakrisen. Rapporten konkluderer med at Norge må bidra til utslippskutt tilsvarende 430 pst. av nasjonale utslipp innen 2030.

Rapporten anslår at prislappen kan bli opp mot 50 mrd. kroner i året for å realisere disse utslippskuttene. Norges rettfærdige andel av kostnadene for at utviklingsland skal få tilpasse seg til et endret klima, er også beregnet. Konservativt anslag viser at Norge må bidra med nærmere 15 mrd. kroner i året til klimatilpassning. Dette kommer i tillegg til de 50 mrd. kronene til utslippsreduksjon.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fra og med forslag til statsbudsjett for 2020 innføre en klimaprosent hvor opptil to prosent av nasjonalinntekten overføres årlig fra Oljefondet til klimatiltak i utviklingsland, for å bidra med Norges rettfærdige andel av de globale klimakostnadene.»

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2020 fremme forslag om å overføre 65 mrd. kroner fra Statens pensjonsfond utland til FN's grønne klimafond.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede hva som er Norges rettfærdige andel av de globale klimakostnadene, og i forslag til statsbudsjett for 2020 redegjøre for en modell for å fastsette årlige bidrag og for hvordan disse kan benyttes til klimatiltak i utviklingsland.»

Disse medlemmer viser til at klimakrisen er vår tids største utfordring. Disse medlemmer viser til at parlamentene i Storbritannia, Skottland og Wales har erklært nasjonal klimakrise. Flere kommunestyre i Norge har gjort det samme.

Parallelt med klimakrisen har vi en global naturmangfoldskrise. Den nylig publiserte rapporten fra FNs naturpanel IPBES viser at en million arter er utrydningstruet, at en tredel av alle korallrev og pattedyr i havet er truet, og at menneskelig aktivitet har medført omfattende endringer i tre firedeler av miljøet på land og i 66 pst. av marine miljøer.

Disse medlemmer mener det er på tide at Stortinget erkjenner alvorret i klima- og miljøkrisen, og fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget erklærer at det er en nasjonal og global miljø- og klimakrise, og ber regjeringen følge opp med omfattende og umiddelbare tiltak i Norge og globalt for å stoppe tapet av natur og biologisk mangfold, og unngå katastrofale menneskeskapte klimaendringer.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Sosialistisk Venstrepartis stortingsgruppe 8. mai 2019 fremmet et representantforslag i Stortinget om å erklære en nasjonal nødssituasjon på grunn av den globale oppvarmingen og det hurtige tapet av natur. Bakgrunnen for forslaget er at Norge og verden nå opplever en klimakrise hvor store områder etter hvert kan bli helt ubeboelige, og med en enorm utryddelse av planter og dyr som følge av den. Det skjer rett foran alles øyne og er faglig dokumentert gjennom blant annet FNs klimapanel og FNs naturpanel, som la frem sin rapport om natur- og artsmangfoldet den 6. mai 2019.

Dette medlem viser til at parlamentet i Storbritannia den 1. mai 2019 erklærte at det er en «climate emergency». Dette skjedde etter at myndighetene i Wales og Skottland tidligere hadde erklært det samme. Storbritannia har forsterket klimamålene til at man skal være karbonnøytrale i løpet av 2050, og at myndighetene må sette ambisiøse og kortsiktige mål for å nå dette gjennom grønne jobber, fornybar energi osv. Dette medlem viser også til at den britiske regjeringen innen 6 måneder skal fremme hasteforslag om å bevare naturen i landet og opprette en avfallsfri sirkulær økonomi. Dette medlem viser til disse forslagene som ble fremmet i representantforslaget:

- «1. Stortinget erklærer at den globale oppvarmingen er en nasjonal nødssituasjon for Norge. Landet og verden er i en klimakrise som krever ekstraordinær, rask og felles innsats for å unngå katastrofale konsekvenser.
2. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å endre klimaloven slik at den slår fast at Norge skal være utslippsfritt innen 2040.
3. Stortinget ber regjeringen legge frem en realistisk og forpliktende plan for innenlands kutt av klimagassutslipp med 60 pst. innen 2030 sammenlignet med 1990. Planen skal legges frem senest 1. januar 2020.

4. Stortinget ber regjeringen legge frem en realistisk og forpliktende plan for å hindre tap av artsmangfold og natur senest 1. januar 2020.»

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, vil bemerke at når et parlament erklærer en krisesituasjon, vil det normalt være tale om en tidsavgrenset krise som innebærer umiddelbar fare for liv og helse, for eksempel en naturkatastrofe eller en krigssituasjon.

Det er nærliggende å tenke på slike situasjoner som er beskrevet i lov om særlige rådgjerd under krig, krigsfare og liknende forhold (beredskapsloven), der regjeringen som følge av krisen kan ta i bruk særlige fullmakter og fatte avgjørelser som normalt tilligger Stortinget, for eksempel å fatte bestemmelser av lovgivningsmessig innhold.

Det fremstår uklart for flertallet om forslagsstillerens hensikt er å la regjeringen Solberg ta i bruk slike fullmakter.

Flertallet erkjenner fullt ut at den globale klimakrisen er dramatisk. Men den er ingen tidsavgrenset situasjon. Klimakrisen er en langvarig krise som medfører langsiktige konsekvenser for den økologiske balansen på jorda, og utgjør en alvorlig trussel mot overlevelsen til en rekke arter og for livsvilkårene til mennesker. Klimakrisen krever ikke særlige fullmakter til regjeringen eller erklæring av en nødsituasjon i landet, den krever resolutt handling fra Stortinget selv, med konkrete vedtak som bidrar til å snu økonomien i grønn retning. Norge har svært ambisiøse klimamål, og det påligger regjeringen å komme til Stortinget med konkrete forslag som vil bidra til å redusere utslippene i tråd med disse.

Flertallet mener det foreligger en global klimakrise. Regjeringen bes fortsette å treffe nødvendige tiltak.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen fra og med statsbudsjettet for 2020 utarbeide forslag til årlige sektorvise klimabudsjetter.

Forslag fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen gå imot en tredje rullebane på Oslo Lufthavn Gardermoen.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen sørge for at det ikke gis noen nye lete- eller utvinningstillatelser til oljeselskaperne i Norge.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen fremme et forslag om permanent vern mot petroleumsaktivitet i særlig verdifulle og sårbare havområder, som Lofoten, Vesterålen og Senja, iskantsonen, polarfronten i Barentshavet og Norskehavet, havområdet rundt Jan Mayen, Mørebankene, Iverryggen samt Skagerrak.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen øke Norges klimamål til en reduksjon på 60 pst. kutt innen 2030 sammenlignet med utslippene i 1990 og komme med en plan for hvordan Norge skal ta disse kuttene innenlands, i løpet av første halvår 2020.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen gjennomføre en konseptvalgutredning og etterfølgende ekstern kvalitetssikring for en tredje rullebane på Gardermoen og andre store flyplassutbygginger, slik det gjøres for andre store samferdselsprosjekter. Utredningen må blant annet se utbyggingen av en tredje rullebane i lys av Norges klimamål og mål for bevaring av dyrket jord.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen fra og med statsbudsjettet for 2020 utarbeide forslag til årlige sektorvise klimabudsjetter som forplikter norske myndigheter til å redusere klimautslippene fra norsk territorium med 60 pst. innen 2030 sammenlignet med 1990, og 95 pst. innen 2050.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen utrede hva som er Norges rettferdige andel av de globale klimakostnadene, og i forslag til statsbudsjett for 2020 redegjøre for en modell for å fastsette årlige bidrag og for hvordan disse kan benyttes til klimatiltak i utviklingsland.

Forslag 9

Stortinget erklærer at det er en nasjonal og global miljø- og klimakrise, og ber regjeringen følge opp med omfattende og umiddelbare tiltak i Norge og globalt for å stoppe tapet av natur og biologisk mangfold, og unngå katastrofale menneskeskapte klimaendringer.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 10

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med forslag til statsbudsjett for 2020 utrede og foreslå å innføre et ungdomskort på kollektivtransport i Norge. Kortet skal gjelde for alle under 20 år.

Forslag fra Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 11

Stortinget ber regjeringen umiddelbart stanse tilde-ling og åpning av nye olje- og gassfelt på norsk sokkel og samtidig starte en gradvis og planmessig utfasing av petroleumsvirksomheten over en 15-årsperiode.

Forslag 12

Stortinget ber regjeringen fra og med forslag til statsbudsjett for 2020 innføre en klimaprosent hvor opptil to prosent av nasjonalinntekten overføres årlig fra Oljefondet til klimatiltak i utviklingsland, for å bidra med Norges rettferdige andel av de globale klimakostnadene.

Forslag 13

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2020 fremme forslag om å overføre 65 mrd. kroner fra Statens pensjonsfond utland til FNs grønne klimafond.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding I–IV fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne. Komiteens tilråding V og VI fremmes av samtlige av komiteens medlemmer unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslagene og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen komme med forslag til et nytt klimaforlik som kan danne grunnlag for et ambisiøst samarbeid om utslippskutt på tvers av partigrensene.

II

Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjettet for 2020 legge fram en plan med en årlig opptrapping av bistand fra Norge til utslippskutt og klimatilpasning i utviklingsland.

III

Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjettet for 2020 legge fram en plan med en årlig opptrapping av Norges bidrag til FNs grønne klimafond.

IV

Stortinget ber regjeringen prioritere bistandstiltak som medvirker til et bærekraftig og klimasmart landbruk i utviklingsland, og komme tilbake til Stortinget med en plan for hvordan dette kan gjøres i forbindelse med statsbudsjettet for 2020.

V

Dokument 8:106 S (2018–2019) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Kari Elisabeth Kaski, Lars Haltbrekken, Arne Nævra, Mona Fagerås, Karin Andersen, Torgeir Knag Fylkesnes og Freddy André Øvstegård om klimastreik for klimakutt – vedtas ikke.

VI

Dokument 8:117 S (2018–2019) – Representantforslag fra stortingsrepresentant Une Bastholm om å innfri klimastreikernes krav – vedtas ikke.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 28. mai 2019

Ketil Kjenseth

leder

Stefan Heggelund

ordfører

VEDLEGG 1**Brev fra Klima- og miljødepartementet v/statsråd Ola Elvestuen til energi- og miljøkomiteen, datert 3. mai 2019****Representantforslag 106 S (2018–2019) om klimastreik for klimakutt**

Jeg viser til brev fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Kari Elisabeth Kaski, Lars Haltbrekken, Arne Nævra, Mona Fagerås, Karin Andersen, Torgeir Knag Fylkesnes og Freddy André Øvstegård datert 9. april 2019 om klimastreik for klimakutt.

Forslagene berører flere departementer, og svarene er samordnet med henholdsvis Olje- og energidepartementet, Utenriksdepartementet, Finansdepartementet og Samferdselsdepartementet.

Forslagene er vurdert og besvart under i kronologisk rekkefølge.

1. Stortinget ber regjeringen sørge for at det ikke gis noen nye utvinningstillatelser til oljeselskapene i Norge.

Petroleumpolitikken, rammer for virksomheten og avveininger mot andre samfunnsforhold har vært gjenstand for grundige vurderinger og avveininger i Stortinget over flere tiår. Brede politiske flertall bak mål og rammebetingelser for petroleumsnæringen har gitt stabile og forutsigbare forhold i nærmere 50 år.

I henhold til Granavolden-plattformen er hovedmålet i regjeringens petroleumpolitikk å legge til rette for lønnsom produksjon av olje og gass i et langsiktig perspektiv. Regjeringen vil videreføre en stabil og langsiktig petroleumpolitikk. Letepolitikken skal bidra til dette. Nye, lønnsomme funn som sikrer inntekter, verdiskaping og sysselsetting er viktig for å opprettholde vårt velferdssamfunn. Regjeringen vil legge til rette for lønnsom produksjon av olje og gass, blant annet gjennom forutsigbare rammevilkår, og videreføre dagens praksis med jevnlig konsesjonsrunder på norsk sokkel for å gi næringen tilgang på nye letearealer

En stor andel av verdiskapingen skal tilfalle den norske stat, slik at den kan komme hele samfunnet til gode. Olje- og gassnæringen er Norges største og viktigste næring målt i verdiskaping, statlige inntekter, investeringer og eksportverdi. Næringen har bidratt til næringsutvikling, teknologiutvikling og titusenvis av arbeidsplasser i hele Norge.

Petroleumsforvaltningen skal skje innenfor forsvarlige rammer også når det gjelder hensynet til det ytre miljø. Ved revidering av Forvaltningsplanen for Barentshavet og Lofoten vil regjeringen legge vekt på miljøfaglige råd i eller nær verdifulle og sårbare områder (SVO). Regjeringen vil ikke åpne for petroleumsvirksomhet, eller konsekvensutrede i henhold til petrole-

umsloven, i havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja i perioden 2017-2021, og ikke iverksette petroleumsvirksomhet ved Jan Mayen, iskanten, Skagerak eller på Mørefeltene. Regjeringen vil videre fortsette kunnskapsinnhenting gjennom videre kartlegging av petroleumsressursene, også i områder som ikke er åpnet for petroleumsvirksomhet, og gjennomføre 25. konsesjonsrunde etter at revideringen av forvaltningsplanen for Barentshavet er ferdig behandlet, og ved utlysning legge vekt på miljøhensyn i tråd med forvaltningsplanen.

Regjeringen fører en ansvarlig og forutsigbar petroleumpolitikk i møte med klimautfordringene. Norsk petroleumpolitikk og norsk klimapolitikk bygger på prinsippet fra det FN-ledede klimasamarbeidet om at hvert land er ansvarlig for utslipp fra sitt territorium og sin økonomiske sone. Petroleumsvirksomheten i Norge er allerede underlagt streng virkemiddelbruk for å begrense utslippene til luft fra produksjonsaktiviteten, vesentlig strengere enn i andre petroleumsproduserende land. Virksomheten har i dag kvoteplikt under det europeiske kvotesystemet for klimagasser (ETS) i tillegg til CO₂-avgift. Kvoteplikt og CO₂-avgiften er hovedvirkemidlene i klimapolitikken på norsk sokkel, jf. Prop 80 S (2017-2018). Avgiftssatsen er høy og kommer på toppen av kvoteplikten. Sammen gir disse økonomiske virkemidlene oljeselskapene kontinuerlig en økonomisk egeninteresse av å gjennomføre alle utslippsreducerende tiltak som har et rimelig kostnadsnivå. I henhold til Granavolden-plattformen vil regjeringen stille strengere klimakrav under produksjonsfasen for felt på norsk sokkel, herunder krav om beste tilgjengelige teknologi. Disse virkemidlene begrenser utslippene av klimagasser fra sektoren og bidrar til at utslippene på norsk sokkel er langt lavere enn de ellers ville vært.

Regjeringen har også fått utredet klimarisikoen som norsk økonomi står overfor. Økt kunnskap om et lands samlede eksponering mot klimarisiko vil styrke informasjonsgrunnlaget, slik at politikk og virkemidler kan rettes inn på en måte som reduserer landets sårbarhet for klimarisiko og ivaretar langsiktig verdiskaping. Regjeringen vil, i henhold til Granavolden-plattformen, vurdere og følge opp anbefalingene og vurderingene fra klimarisikoutvalget, og stille krav til at selskapene synliggjør klimarisiko i sine utbyggingsplaner.

Skal verden nå Parisavtalens mål, må vi ha en omstilling til lavutslippssamfunnet. Dette krever en styrket klimainnsats i årene framover. Norge gir et betydelig bidrag til utviklingen av fornybare alternativer til fossil

energi. Vi er også en pådriver for at det settes en global pris på utslipp av CO₂. Sammen vil dette på sikt gjøre fossile ressurser mindre lønnsomme å produsere. Dermed vil også etterspørselen globalt etter olje og gass påvirkes av klimatiltak som gjennomføres i de enkelte land.

2. Stortinget ber regjeringen øke Norges klimamål til en reduksjon på 60 pst. kutt innen 2030 sammenlignet med utslippene i 1990.

Som det fremgår av Granavolden-plattformen vil Norge melde inn et forsterket klimamål til FN i 2020. Regjeringen arbeider for at EUs samlede ambisjonsnivå øker til 55 prosent. Norsk klimapolitikk er tett knyttet til EU. Hvis en stor aktør som EU skjerper sine mål, vil det utløse mer teknologiutvikling og omstilling av næringslivet.

Frem til regjeringen legger frem et forsterket mål, gjelder målet Norge allerede har meldt inn til FN om å redusere klimagassutslippene med minst 40 prosent innen 2030 sammenlignet med utslippsnivået i 1990. Før påske ba regjeringen Stortinget slutte seg til en avtale med EU om felles oppfyllelse av klimamålet for 2030. Forslaget til avtale innebærer at Norge vil ta del i EUs klimaregelverk fra 2021 til 2030. En avtale vil være forpliktende, og EØS-avtalens vanlige system for overvåking, domstolskontroll og tvisteløsning tas i bruk.

3. Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjettet for 2020 legge fram en plan med en årlig opptrapping av bistand fra Norge til klimareduserende tiltak og klimatilpasning i utviklingsland.

Norge er en stor bidragsyter av klimafinansiering til utviklingsland. Særlig gjennom klima- og skogsatsingen er vi et foregangsland i langsiktig og forutsigbar finansiering. Norge ga i 2017 4,8 milliarder kroner i klimafinansiering til utviklingsland. Det er en økning fra 2016 på om lag 500 millioner. Tallene for 2018 er ennå ikke klare.

Regjeringen vil øke nivået på klimafinansiering i årene som kommer for å bidra til at utviklingslandene når målene i Parisavtalen. I utviklingsmeldingen har regjeringen signalisert at bistanden til fornybar energi vil dobles i løpet av stortingsperioden. Dette har allerede blitt fulgt opp i 2019 budsjettet gjennom at regjeringen har økt bevilgningen til fornybar energi fra 570 millioner i 2018 til over 1,1 milliarder kroner i 2019. I tillegg er Klima- og skogsatsingen økt fra 3 milliarder til 3,2 milliarder. Støtten til Norfund er også økt med 187,5 millioner. Totalt vil nærmere 2 milliarder kroner bli overført til Norfund i ny forvaltningskapital i 2019. Investeringer i fornybar energi skal utgjøre om lag halvparten av tilført kapital. Det gjør at Norfund er et særdeles viktig

supplement til regjeringens bevilgning til fornybar energi over bistandsbudsjettet.

Regjeringen er med dette godt i gang med å øke klimafinansieringen. Fremover vil Det grønne klimafondet være hovedkanalen for klimafinansiering under klimakonvensjonen. Utviklingsministeren har uttalt at bidraget til Det grønne klimafondet økes fra 400 til 800 millioner kroner for perioden 2020-2023. Klima- og skogsatsingen vil også fortsette frem til 2030. Norge vil derfor også fremover tilby forutsigbar og langsiktig klimafinansiering til utviklingslandene.

4. Stortinget ber regjeringen gjennomføre en konseptvalgutredning og etterfølgende ekstern kvalitetssikring for 3. rullebane på Gardermoen og andre store flyplassutbygginger, slik det gjøres for andre store samferdselsprosjekt. Utredningen må blant annet se utbyggingen av 3. rullebane i lys av Norges klimamål og mål for bevaring av dyrket jord.

Det er usikkert om og eventuelt når behovet for en tredje rullebane oppstår og regjeringen har ikke tatt stilling til spørsmålet om utbygging. Mener Avinor at behovet oppstår, må selskapet søke konsesjon etter luftfartsloven. Staten vil da ta stilling til om det skal bygges en tredje rullebane på Gardermoen gjennom en konsesjonsprosess etter luftfartsloven. Forvaltningsloven krever at et slikt konsesjonsvedtak skal bygge på et forsvarlig kunnskapsgrunnlag.

Avinor skal som utgangspunkt være selvfinansierende, noe som også gjelder saken om en tredje rullebane. Prosjektet med tredje rullebane på Gardermoen vil derfor ikke være omfattet av den statlige ordningen for kvalitetssikring av store statlige investeringsprosjekter, herunder reglene om konseptvalgutredning og etterfølgende ekstern kvalitetssikring. Avinor har imidlertid et tilsvarende system for kvalitetssikring som det statlige kvalitetssikringssystemet. Dette vil tilsvarende gjelde for andre store flyplassutbygginger så lenge de er selvfinansierende. Dersom det foreslås prosjekter der staten må bidra med hel eller delvis finansiering eller garanti av prosjektet, vil tiltaket være omfattet av kravet om konseptvalgutredning og ekstern kvalitetssikring i tråd med føringene gitt i Finansdepartementets rundskriv R-108/19 som trer i kraft 21. september 2019.

Videre vil kravet om forsvarlig grunnlag for konsesjonsvedtaket i praksis innebære at de sentrale innholdsmessige sidene ved konseptvalgutredninger trolig også bør inngå i det saksforberedende arbeidet med beslutningsgrunnlaget for konsesjonsvedtaket. I en eventuell konsesjonsprosess vil regjeringen foreta en grundig og helhetlig vurdering av saken.

5. Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2019 utrede og foreslå å innføre

et ungdomskort på kollektivtransport i Norge. Kortet skal gjelde for alle under 20 år.

En ordning med ungdomskort i lokal kollektivtransport ble innført allerede i 2002 i forbindelse med at staten kompenserte fylkeskommunene for slike ordninger gjennom en økning i rammetilskuddet på 11 mill. kr for perioden 01.08.2002-31.12.2002. For 2003 ble det lagt inn en kompensasjon på 27 mill. kr for dette, og beløpet har blitt videreført og prisomregnet i senere budsjetter.

Fylkeskommunene har ansvar for å gi tilbud om ungdomskort, og de fastsetter også prisnivået. Ordningen gjelder for ungdom fra 16 til og med 19 år, dvs. ungdom som i all hovedsak er elever i den videregående skole.

Ungdomskortene gir rett til et ubegrenset antall reiser innen et fylke, normalt for en måned. Kortene gjelder på kollektivtransport som mottar fylkeskommunalt tilskudd (dvs. ikke for eksempel NSB (Vy fra 24.04.2019), riksveiferjer og kommersielle ekspressbusser) og mot fremvisning av legitimasjon. En del fylkeskommuner har likevel inngått avtaler med andre aktører, blant annet med NSB og riksveiferjene, om at kortene også skal gjelde for disse transportmidlene.

VEDLEGG 2**Brev fra Klima- og miljødepartementet v/statsråd Ola Elvestuen til energi- og miljøkomiteen, datert 13. mai 2019****Svar til representantforslag 117 S (2018-2019) om å innfri klimastreikernes krav fra stortingsrepresentant Une Bastholm**

Jeg viser til representantforslag 117 S (2018-2019) med forslag om å innfri klimastreikernes krav fra stortingsrepresentant Une Bastholm.

Forslagene berører flere departementer, og svarene er samordnet med henholdsvis Olje- og energidepartementet, Utenriksdepartementet og Finansdepartementet.

Jeg vil svare på spørsmål 1,2 og 3 separat, mens spørsmål 4,5 og 6 vil bli besvart samlet i brevet.

Forslagene lyder:

1. Stortinget ber regjeringen fra og med statsbudsjettet for 2020 utarbeide forslag til årlige sektorvise klimabudsjetter som forplikter norske myndigheter til å redusere klimautslippene fra norsk territorium med 60 prosent innen 2030 sammenlignet med 1990, og 95 prosent innen 2050.

2. Stortinget ber regjeringen umiddelbart stanse tildeeling og åpning av nye olje- og gassfelt på norsk sokkel og samtidig starte en gradvis og planmessig utfasing av petroleumsvirksomheten over en 15 årsperiode.

3. Stortinget ber regjeringen fremme et forslag om permanent vern mot petroleumsaktivitet i særlig verdifulle og sårbare havområder, som Lofoten, Vesterålen og Senja, iskantsonen, polarfronten i Barentshavet og Norskehavet, havområdet rundt Jan Mayen, Mørebankene, lverryggen samt Skagerak.

4. Stortinget ber regjeringen fra og med forslag til statsbudsjett for 2020 innføre en klimaprocent hvor opptil to prosent av nasjonalinntekten overføres årlig fra oljefondet til klimatiltak i utviklingsland, for å bidra med Norges rettfærdige andel av de globale klimakostnadene.

5. Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2020 fremme forslag om å overføre 65 mrd. kroner fra Statens pensjonsfond utland til FNs grønne klimafond.

6. Stortinget ber regjeringen utrede hva som er Norges rettfærdige andel av de globale klimakostnadene, og i forslag til statsbudsjett for 2020 redegjøre for en modell for å fastsette årlige bidrag og for hvordan disse kan benyttes til klimatiltak i utviklingsland.

Svar på spørsmål 1:

Som det fremgår av Granavolden-plattformen vil Norge melde inn et forsterket klimamål til FN i 2020. Regjeringen vil også arbeide for at EUs samlede ambisjons-

nivå øker til 55 prosent, og melde inn et forsterket norsk klimamål i tråd med EUs ambisjoner.

Frem til regjeringen legger frem et forsterket mål, gjelder målet Norge allerede har meldt inn til FN om å redusere klimagassutslippene med minst 40 prosent innen 2030. Norge har også nedfelt i klimaloven at målet for 2030 skal være at utslipp av klimagasser reduseres med minst 40 prosent fra referanseåret 1990.

Rundt halvparten av Norske utslipp ligger utenfor kvotesystemet i innsatsfordelingsforordningen. Ved felles oppfyllelse med EU vil Norge få et forpliktende utslippsbudsjett om å redusere de ikke-kvotepfiktige utslippene med 40 prosent i perioden 2021-2030. Dette er ikke et sektorvis klimabudsjett, men et budsjett for alle ikke-kvotepfiktige utslipp. Regjeringen vil også ha sektorvise ambisjoner for kutt i klimagassutslippene i ikke-kvotepfiktige sektor, herunder halvere utslippene fra transportsektoren innen 2030 sammenlignet med 2005.

Regjeringen vil at Norges ikke-kvotepfiktige utslipp skal reduseres med minst 45 prosent i 2030. Dette er et høyere ambisjonsnivå enn en avtale med EU vil kreve. Målet er at reduksjonen skjer gjennom innenlandske tiltak og regjeringen planlegger for dette. Om strengt nødvendig kan fleksibiliteten i EUs rammeverk benyttes. Regjeringen vil utarbeide en plan for å oppfylle dette målet når en avtale med EU om felles oppfyllelse er på plass.

Den andre halvparten av Norges utslipp er dekket av EU sitt kvotesystem. Fra 2021 er det vedtatt en årlig nedskalering av kvotemengden slik at de samlede utslippene i systemet er 43% lavere enn 2005 nivå. Dersom den årlige reduksjonen i kvotemengden er uendret til 2050, tilsvarer dette om lag 84% reduksjon i kvotepfiktige utslipp.

Klimautfordringen kan bare løses med globalt samarbeid, og regjeringen arbeider som nevnt for at EUs samlede ambisjonsnivå øker til 55 prosent i 2030. Med hensyn til 2050, så har regjeringen allerede en ambisjon om gjøre Norge til et lavutslippssamfunn i 2050, hvor klimagassutslippene reduseres med 90-95 prosent. Regjeringen vil også melde inn en lavutslippsstrategi for 2050 til FN. Både klimaloven og en avtale med EU om felles oppfyllelse har mekanismer som, på en vesentlig sterkere måte enn tidligere, sikrer at Norge må nå sine mål.

Svar på spørsmål 2:

Petroleumpolitikken, rammer for virksomheten og avveininger mot andre samfunnsforhold har vært

gjenstand for grundige vurderinger og avveininger i Stortinget over flere tiår. Brede politiske flertall bak mål og rammebetingelser for petroleumsnæringen har gitt stabile og forutsigbare forhold i nærmere 50 år.

I henhold til Granavolden-plattformen er hovedmålet i regjeringens petroleumspolitik å legge til rette for lønnsom produksjon av olje og gass i et langsiktig perspektiv. Regjeringen vil videreføre en stabil og langsiktig petroleumspolitik. Letepolitikken skal bidra til dette. Nye, lønnsomme funn som sikrer inntekter, verdiskaping og sysselsetting er viktig for å opprettholde vårt velferdssamfunn. Regjeringen vil legge til rette for lønnsom produksjon av olje og gass, blant annet gjennom forutsigbare rammevilkår, og videreføre dagens praksis med jevnlig konsesjonsrunder på norsk sokkel for å gi næringen tilgang på nye letearealer.

En stor andel av verdiskapingen skal tilfalle den norske stat, slik at den kan komme hele samfunnet til gode. Olje- og gassnæringen er Norges største og viktigste næring målt i verdiskaping, statlige inntekter, investeringer og eksportverdi. Næringen har bidratt til næringsutvikling, teknologiutvikling og titusenvis av arbeidsplasser i hele Norge.

Petroleumsforvaltningen skal skje innenfor forsvarlige rammer også når det gjelder hensynet til det ytre miljø. Ved revidering av Forvaltningsplanen for Barentshavet og Lofoten vil regjeringen legge vekt på miljøfaglige råd i eller nær verdifulle og sårbare områder (SVO). Regjeringen vil ikke åpne for petroleumsvirksomhet, eller konsekvensutrede i henhold til petroleumsløven, i havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja i perioden 2017-2021, og ikke iverksette petroleumsvirksomhet ved Jan Mayen, iskanten, Skagerak eller på Mørefeltene. Regjeringen vil videre fortsette kunnskapsinnhenting gjennom videre kartlegging av petroleumssressursene, også i områder som ikke er åpnet for petroleumsvirksomhet, og gjennomføre 25. konsesjonsrunde etter at revideringen av forvaltningsplanen for Barentshavet er ferdig behandlet, og ved utlysning legge vekt på miljøhensyn i tråd med forvaltningsplanen.

Regjeringen fører en ansvarlig og forutsigbar petroleumspolitik i møte med klimautfordringene. Norsk petroleumspolitik og norsk klimapolitik bygger på prinsippet fra det FN-ledede klimasamarbeidet om at hvert land er ansvarlig for utslipp fra sitt territorium og sin økonomiske sone. Petroleumsvirksomheten i Norge er allerede underlagt streng virkemiddelbruk for å begrense utslippene til luft fra produksjonsaktiviteten, vesentlig strengere enn i andre petroleumsproduiserende land. Virksomheten har i dag kvoteplikt under det europeiske kvotesystemet for klimagasser (ETS) i tillegg til CO₂-avgift. Kvoteplikt og CO₂-avgiften er hovedvirkemidlene i klimapolitikken på norsk sokkel, jf. Prop 80 S (2017-2018). Avgiftssatsen er høy og kommer på toppen

av kvoteplikten. Sammen gir disse økonomiske virkemidlene oljeselskapene kontinuerlig en økonomisk egeninteresse av å gjennomføre alle utslippsreducerende tiltak som har et rimelig kostnadsnivå. I henhold til Granavolden-plattformen vil regjeringen stille strengere klimakrav under produksjonsfasen for felt på norsk sokkel, herunder krav om beste tilgjengelige teknologi. Disse virkemidlene begrenser utslippene av klimagasser fra sektoren og bidrar til at utslippene på norsk sokkel er langt lavere enn de ellers ville vært.

Regjeringen har også fått utredet klimarisikoen som norsk økonomi står overfor. Økt kunnskap om et lands samlede eksponering mot klimarisiko vil styrke informasjonsgrunnlaget, slik at politik og virkemidler kan rettes inn på en måte som reduserer landets sårbarhet for klimarisiko og ivaretar langsiktig verdiskaping. Regjeringen vil, i henhold til Granavolden-plattformen, vurdere og følge opp anbefalingene og vurderingene fra klimarisikoutvalget, og stille krav til at selskapene synliggjør klimarisiko i sine utbyggingsplaner.

Skal verden nå Parisavtalens mål, må vi ha en omskifting til lavutslippssamfunnet. Dette krever en styrket klimainnsats i årene framover. Norge gir et betydelig bidrag til utviklingen av fornybare alternativer til fossil energi. Vi er også en pådriver for at det settes en pris på utslipp av CO₂-internasjonalt. Sammen vil dette på sikt gjøre fossile ressurser mindre lønnsomme å produsere. Dermed vil også etterspørselen globalt etter olje og gass påvirkes av klimatiltak som gjennomføres i de enkelte land.

Svar på spørsmål 3:

Norge har gjort store fremskritt i forvaltningen av norske havområder med å utvikle helhetlige forvaltningsplaner. Vi ser verdiskaping og miljø i sammenheng. Et viktig arealmessig grep i forvaltningsplanene er identifisering av særlig verdifulle og sårbare områder. Dette er områder som har vesentlig betydning for det biologiske mangfoldet og den biologiske produksjonen i havområdet, også utenfor områdene selv. Målet i forvaltningsplanene er at aktiviteter i disse områdene skal foregå på en måte som ikke truer områdenes økologiske funksjoner eller naturmangfold. Regjeringen vil sette helhetlige rammer for næringsvirksomhet til havs, herunder sette områdespesifikke rammer for petroleumsvirksomhet i forvaltningsplanene for havområdene.

Regjeringen vil ikke åpne for petroleumsvirksomhet, eller konsekvensutrede i henhold til petroleumsløven, i havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja i perioden 2017-2021, og ikke iverksette petroleumsvirksomhet ved Jan Mayen, iskanten, Skagerrak eller på Mørefeltene.

Når det gjelder vern i marine områder legger regjeringen til grunn at tverrsektorielt marint vern etter na-

turmangfoldloven skal bidra til å ta vare på et utvalg av representative, særegne, sårbare eller truede marine undersjøiske naturtyper og naturverdier for fremtiden. Innenfor marine verneområder reguleres, i tråd med det aktuelle verneformålet, all aktivitet som kan forringe verneverdiene. Aktivitet som ikke er i strid med verneformålet vil fortsatt være tillatt. Områdene skal, sammen med arealer som er beskyttet etter annet lovverk, danne et nettverk av vernede og beskyttede områder som skal ta vare på økosystemer og naturverdier.

Svar på spørsmål 4.5 og 6:

Det er bred politisk enighet om rammene for hvordan våre felles sparepenger i Statens pensjonsfond utland (SPU) skal forvaltes. Fondet formål er høyest mulig avkastning til et risikonivå som skal være akseptabelt. Innenfor den overordnede finansielle målsettingen skal fondet forvaltes ansvarlig. Investeringsstrategien som er fastsatt for SPU støtter opp under fondets finansielle målsetting og er bredt forankret, blant annet gjennom de årlige meldingene til Stortinget om Statens pensjonsfond.

SPU er en del av rammeverket for finanspolitikken. De løpende inntektene fra petroleumsvirksomheten overføres til SPU og omgjøres til en portefølje av finansinvesteringer i utlandet. Midlene i SPU kan bare anvendes til en beløpsmessig overføring til statsbudsjettet etter vedtak i Stortinget. Midlene som overføres fra SPU er ikke øremerkede, men inngår som en del av en samlet budsjettbehandling der regjeringen og Stortinget prioriterer mellom ulike formål.

De fattigste landene rammes hardest av klimændringene. De trenger støtte til å tilpasse seg. Og de trenger støtte til å legge om økonomiene sine slik at de kan få økonomisk vekst med lave utslipp. De industrialiserte landene har en kollektiv forpliktelse om å mobilisere 100 milliarder dollar årlig i klimafinansiering innen 2020. Norge har ikke noen individuell forpliktelse til å øke sin klimafinansiering, men Norge må bidra til at dette målet nås, i likhet med andre industriland. Norge er en stor bidragsyter av klimafinansiering til utviklingsland. Særlig gjennom klima- og skogsatsingen er vi et foregangsland i langsiktig og forutsigbar finansiering. Norge ga i 2017 4,8 milliarder kroner i klimafinansiering til utviklingsland. Det er en økning fra 2016 på om lag 500 millioner. Tallene for 2018 er ennå ikke klare.

Regjeringen vil øke nivået på klimafinansiering i årene som kommer for å bidra til at utviklingslandene når målene i Parisavtalen. I utviklingsmeldingen har regjeringen signalisert at bistanden til fornybar energi vil doubles i løpet av stortingsperioden. Dette har allerede blitt fulgt opp i 2019 budsjettet gjennom at regjeringen har økt bevilgningen til fornybar energi fra 570 millioner i 2018 til over 1,1 milliarder kroner i 2019. I tillegg er Kli-

ma- og skogsatsingen økt fra 3 milliarder til 3,2 milliarder. Støtten til Norfund er også økt med 187,5 millioner. Totalt vil nærmere 2 milliarder kroner bli overført til Norfund i ny forvaltningskapital i 2019. Investeringer i fornybar energi skal utgjøre om lag halvparten av tilført kapital. Det gjør at Norfund er et særdeles viktig supplement til regjeringens bevilgning til fornybar energi over bistandsbudsjettet.

Regjeringen er med dette godt i gang med å øke klimafinansieringen. Fremover vil Det grønne klimafondet være hovedkanalen for klimafinansiering under klimakonvensjonen.

Det grønne klimafondet skal økes fra 400 til 800 millioner kroner for perioden 2020-2023. Klima- og skogsatsingen vil også fortsette frem til 2030. Norge vil derfor også fremover tilby forutsigbar og langsiktig klimafinansiering til utviklingslandene.

I klimaforhandlingene er det stor oppmerksomhet om rettferdighet, også etter man i Parisavtalen fikk enighet om et opplegg der land bestemmer sine mål ut fra nasjonale omstendigheter. Det er bra at det er offentlig diskusjon om landenes bidrag er tilstrekkelige. 2019 er et år der økte ambisjoner står på dagsorden. Norge skal i den internasjonale diskusjonen være en pådriver for økte klimaambisjoner. Arbeidet med forsterkning av Norges klimamål er et viktig bidrag. Rettferdighet er imidlertid mer enn bare et spørsmål om byrdefordeling. Klimainnsats er ikke bare en kostnad, men byr også på muligheter. Når omstillingen skyter fart, vil land som ikke tar del i denne utviklingen bli hengende etter. Det at alle verdens land tar del i en lavutslippsutvikling er derfor en viktig del av rettferdighet. Løsningen ligger ikke bare i større pengeoverføringer. Land som mottar klimafinansiering må også prioritere egne ressurser til klimatiltak. De må lage gode rammevilkår for å tiltrekke seg finansiering og integrere klimahensyn i sine utviklingsplaner. Hvis land utnytter energikilder som sol og vind, kan de få lavere utgifter og de blir mindre avhengige av andre land. Det er bra for klima, det er bra for økonomien og det er bra for utvikling.